

Ενοχή ή ενοχικότητα; (Αρχ. Σεβαστιανός Τοπάλης)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Απριλίου 3, 2019

“Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρρας τοῦ νόμου

γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρρα”

Πόση δύναμη άραγε έχει μέσα μας **η αμαρτία**; Και πόσο ο φόβος της συγκλονίζει την ψυχή μας; Και άραγε **πώς μπορεί να λυτρωθεί κανείς απ’ αυτήν**; Και πώς μπορεί να πληρώσει για τα λάθη του που τόσο μεγάλα ακουμπούν πάνω του; Και ποιος πληρώνει για την τιμωρία και την ανταπόδοση του λογαριασμού;

Είμαι μια σειρά ερωτήσεων που έρχονται σκληρά να μπου μέσα στον νου μετά από μια μικρή και μια πιο μεγάλη αμαρτία. Ο Θεός φύτεψε με πολλή συμπάθεια μέσα στον άνθρωπο έναν μηχανισμό που ονομάζεται **“η κατά Θεόν λύπη”**. Ο μηχανισμός αυτός είναι λυτρωτικός για τον άνθρωπο. Όταν αμαρτάνει, αμέσως αρχίζει η διαδικασία της λύπης, ώστε όπως το σκουλήκι γεννιέται από το ξύλο και το κατατρώει το ίδιο, έτσι και αυτή η λύπη γεννιέται από την αμαρτία και κατατρώγει την μάνα του. Πώς όμως επιτελείται αυτή η διαδικασία της λύπης; Η λύπη φέρνει την έντονη **ενοχή** και την διάθεση για απαλλαγή από το λάθος. Τότε μέσα στον άνθρωπο **ανάλογα με την πνευματική αγωγή του και τον φαρισαϊκό εγωισμό** που διαθέτει ξεκινούν **δύο δρόμοι**. Ο ένας είναι **ο δρόμος της αληθινής μετανοίας** και ο **δεύτερος δρόμος που έχει την τριπλή του έκφραση, την απελπισία, την αυτοτιμωρία και την αναισχυντία**. Στον πρώτο αυτό δρόμο **η ενοχή γίνεται λυτρωτική** για να συναισθανθεί το λάθος του, να κλάψει βαθιά μέσα του και να ομολογήσει με την καρδιά του ενώπιον του Θεού και στον Πνευματικό του την αμαρτία του. Αποδέχεται το λάθος του και παίρνει ταπεινά τον δρόμο της μετανοίας ξεπερνώντας όλους τους φόβους του, τις ντροπές και τον λογισμό της απελπισίας.

Αυτή είναι η **καλή λύπη** και η **λυτρωτική ενοχή**. Αλλά **αυτό λειτουργεί σε άνθρωπο που έχει γνώση και γεύση της αγάπης του Χριστού** και μπορεί να αποθέσει την καρδιά του σ' Αυτόν ως Λυτρωτή. Όμως δεν λειτουργεί σ' όλους έτσι η λύπη, διότι έρχεται ο εγωισμός και φυτεύει στον άνθρωπο τις τύψεις σαν ένα μεγάλο μαρτύριο της συνειδήσεως. Ο Κάιν προτίμησε να στενάζει και να τρέμει από τις τύψεις για το φόνο του αδελφού του και να κινείται σαν άδικη κατάρα από τόπο σε τόπο με το κυνηγητό του εαυτού του, παρά να αποδεχτεί εν μετανοία το αμάρτημά του. Ένα μεγάλο ποσοστό ανθρώπων **τιμωρούν τον εαυτό τους** με αποχή από την Εκκλησία και την Θεία Κοινωνία, διότι έτσι νιώθουν πως εξιλεώνονται από το λάθος τους. **Δεν μπορούν να αποδεχτούν την πτώση τους**, αφού αυτοί ήταν οι καλοί άνθρωποι. Αυτοκτονούν πνευματικά με την **απελπισία** και σέρνουν τον εαυτό τους στην κρεμάλα όπως ο Ιούδας. Φοβούνται τον Θεό σαν τιμωρό και δεν μπορούν να νιώσουν την αγάπη Του. Όλο αυτό είναι η **υπερβολή της λύπης**, που τόσο ύπουλα ο διάβολος εμβάλλει στην καρδιά τους για να μη μετανοήσουν. **Ο διάβολος δεν χαίρεται τόσο με την αμαρτία του ανθρώπου όσο με την απελπισία και την απομάκρυνσή του από τον Θεό**. Δεν φοβάται τόσο την αρετή του ανθρώπου, που μπορεί να γίνει μια φούσκα φαρισαϊκής επίδειξης, όσο την ταπείνωσή του και την μετάνοιά του. Άλλοι άνθρωποι απαλλάσσονται από την ευεργετική λύπη της ενοχής με την **απενοχοποίηση διά της αναισχυντίας**. **Αυτοαμνηστεύονται** με την σκέψη ότι όλοι είναι στην ίδια κατάσταση και πως άλλαξαν οι καιροί για πρίγκιπες του πνεύματος. Έτσι το επόμενο βήμα είναι και να καυχώνται για την αμαρτία τους και να καμαρώνουν με την αναισχυντία τους.

Ο νομικός τρόπος συμπεριφοράς για κάθε λάθος που κάνει ο άνθρωπος είναι να πληρώσει με κάποια τιμωρία ή τίμημα. Έτσι βλέπουμε σε όλα τα δίκαια ότι μετά από το έγκλημα ακολουθεί η τιμωρία. Είναι σκληρός και άτεγκτος ο νόμος και η εξουσία, *“ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν εἰς ὀργὴν, ἔκδικος τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι”*. Μέσα στην δυτική σκέψη και ηθική μόνιμα βλέπει κανείς το σχήμα ο κακός να τιμωρείται και να πληρώνει και ο καλός να δικαιώνεται. Είναι ένα **ηθικισμός** που έχει επηρεαστεί από την αίρεση του καθολικισμού.

Κατά τον ίδιο τρόπο αντιμετωπιζόταν και το κάθε παράπτωμα και στην Παλαιά Διαθήκη από όλο το σύνολο των νομικών διατάξεων. Υπάρχουν πνευματικοί σήμερα που περνούν την γραμμή στους χριστιανούς ότι μετά από κάθε αμαρτία πρέπει να πληρώσουν για τα λάθη με τα επιτίμια. Δίνουν την αίσθηση ότι τα επιτίμια είναι οι

εξιλεωτικές τιμωρίες και όχι η άσκηση και η παιδαγωγία για την γνώσια μετάνοια και σταθερότητα στην πίστη. Όλος αυτός ο νομικίστικος τρόπος που κυκλοφορεί έχει απομακρύνει τον άνθρωπο από την αληθινή γνώση της αγάπης του Θεού και έχει καταντήσει την ορθόδοξη πίστη σαν μια θρησκεία με τα συνταγολόγια της και τα τιμωρητικά φάρμακα. Ο απ. Παύλος στην προς Γαλάτας επιστολή του εκφράζει την αλήθεια για το θέμα αυτό. Οι Γαλάτες παρασυρμένοι από του ιουδαίους ψευδοδιδασκάλους αρχίζουν να εφαρμόζουν όλες τις νομικές διατάξεις της Παλαιάς Διαθήκης. Καταγίνονται με τους καθαρμούς και τις νηστείες, την περιτομή και τις διατάξεις του Νόμου νομίζοντας πως η πιστή εφαρμογή των έργων του Νόμου φέρνει την κάθαρση και την λύτρωση από τις ενοχές. Ο απόστολος εξανίσταται και τους μιλά με σκληρή γλώσσα, *“Ὡ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος;”*. Και ποια είναι η αλήθεια; Ο Νόμος στην Π.Δ. δόθηκε γραπτός, για να διαβάζεται και να παραμένει αναλλοίωτος. Ἐτσι μόνο μπορούσε να συγκρατήσει τους **σκληροτράχηλους** Ισραηλίτες από τον παρασυρμό και να τους βάλλει σε μια τάξη και ενότητα για να μη χωνευτούν μέσα στα ειδωλολατρικά έθνη. Πολλές διατάξεις του Νόμου είχαν καθαρά υγειονομική υπόσταση μια που ο Θεός ήθελε να τους κρατά σε μια άρτια κοινωνική συμπεριφορά, εφαρμόζοντας ένα είδος Κοινωνικής Προνοίας. Ο Νόμος, που σαν μαστίγιο ανελέητο έπεφτε πάνω τους, μπορεί να βοηθούσε τους Ιουδαίους να είναι “τα καλά παιδιά”, όμως στο θέμα της αμαρτίας δεν τους λύτρωνε, αλλά τους επέβαλλε έναν φόβο και μια μόνιμη ενοχικότητα. Αυτό τους βοηθούσε προς καιρόν να υποτάσσονται στο θεοκρατικό κράτος και να αντιμετωπίζουν την αμαρτία με έναν καταναγκασμό και πανικό μήπως τους τιμωρήσει ο Θεός. Αλλά πώς να ξεφύγει κανείς από την αμαρτία, όταν είναι κολλημένη μέσα στην ανθρώπινη φύση; Το χειρότερο όμως ήταν πως έπρεπε να πληρώσουν για τα λάθη τους. Μόνιμα η σπάθη των τιμωριών στεκόταν απειλητική πάνω από τα κεφάλια τους, αλλά και μόνιμη υπήρχε η ενοχή να πληρώσουν με έργα του Νόμου το παράπτωμά τους. Μέσα στον Νόμο υπήρχαν τεράστια συνταγολόγια για το ποιες θυσίες και καθαρμούς έπρεπε να κάνουν για να απαλλαγούν από τα λάθη τους. Το όλο αυτό νομικό πλαίσιο ήταν μια **παιδαγωγία για νήπια** που μάθαιναν ποιο είναι το κακό και ποιο το καλό, σαν κάτι παρόμοιο που είχε βάλει ο Θεός στον Αδάμ και την Εύα με τον απαγορευμένο καρπό για να μάθουν ποιο είναι το θέλημα του Θεού και τον αγώνα της υπακοής τους. Όμως αυτή η μάθηση δεν ήταν λυτρωτική, διότι πότερο άγχος και φόβο έβαζε μέσα τους. Ο νόμος τους έδειχνε τα σφάλματά τους, τους δίκαιζε και τους καθιστούσε ένοχους, αλλά δεν μπορούσε να τους συγχωρήσει. Με τις νομικές πράξεις των θυσιών και των καθαρμών έπαιρναν μόνο μια ψεύτικη αυτοδικαίωση ότι κάτι έκαναν, αλλά αυτό δεν τους έφερνε την χαρά, αλλά μόνο ένα καύχημα κούφιο. Ένιωθαν πως με τους καθαρμούς και τις θυσίες των ζώων δεν απαλλάσσονταν από την ενοχή. Ένα μαρτύριο ενοχών και αμαρτωλότητος ζούσε μέσα τους. Όλες αυτές οι θυσίες και οι καθαρμοί είχαν τον συμβολικό - προφητικό τους χαρακτήρα ότι κάποια μέρα η μοναδική θυσία του Χριστού θα έφερνε την κάθαρση και την λύτρωση, **ότι με το Αίμα Του θα πλήρωνε**

Αυτός στο διηνεκές για τις αμαρτίες όλων των μετανοούντων.

Η κατάργηση της αμαρτίας- μετάνοια και Θεία Κοινωνία

Με τον ερχομό του ο Κύριος στην γη **κατήργησε την αμαρτία. Ο Σταυρός Του και το αίμα Του πλήρωσε το τίμημα των χρεών όλης της ανθρωπότητας. Πλέον η αμαρτία δεν έχει την δύναμή της πάνω στον άνθρωπο.** Του έδωσε την εξουσία να πατά επάνω όφρων και σκορπίων και κανείς να μην μπορεί να τον βλάψει σε τίποτα. Πλέον ο χριστιανός δεν καταγίνεται με τους φόβους των αμαρτιών, αλλά ούτε και με τις ενοχές. Η αμαρτία δεν έχει καμία ισχύ πάνω του. **Η μετάνοιά του και η αγάπη του Χριστού την καταργούν αμέσως.** Όλη του η ζωή δεν είναι μια έγνοια πώς να μην αμαρτήσει και πώς να ξεριζώσει τα πάθη του, αλλά **πώς να αγαπήσει τον Θεό.** Κάθε φορά που σκοντάφτει στα λάθη του ατενίζει στον φιλόανθρωπο Θεό και του ζητά συγγνώμη. Νιώθει άμεσα την λύτρωση. Επισκέπτεται τον πνευματικό του σε κάθε δυσκολία και παίρνει την άφεση των αμαρτιών του με την μετάνοια. Όσο μεγάλος και να είναι ο παρασυρμός και να ομοιάζει με τεράστιο κάρβουνο αναμμένο, το πέλαγος της αγάπης του Χριστού δύναται να το σβήσει. **Τα δάκρυα της μετανοίας και η ομολογία σβήνουν και την πιο μεγάλη πυρκαγιά αμαρτιών. Η συντετριμμένη και τεταπεινωμένη καρδιά του, η ομολογία του και τα δάκρυα του είναι η μόνη δική του θυσία στον Θεό για τις αμαρτίες του.** Είναι μόνο αυτό που προσφέρει και τίποτα άλλο. Δεν χρειάζονται εξιλεωτικές πράξεις και πληρωμές για την συγχώρηση. Πλησιάζει στον Θεό όπως το παιδί στον πατέρα του και ζητά συγγνώμη με μια οικεία σχέση αγάπης. Ομολογεί και παίρνει την χαρά. Δεν έχει κάτι άλλο να δώσει και να πληρώσει. Μόνο την μετάνοιά του κατέχει και αυτήν μόνον καταθέτει. Αυτή η ζωή της μετανοίας του φέρει την αγάπη στον Θεό και την οικεία σχέση. Δεν χρειάζεται να πληρώσει, διότι τα έχει πληρώσει στο διηνεκές ο Χριστός με το Αίμα Του στον Σταυρό. Όπως ένα παιδί που πάει στην τράπεζα για να πληρώσει το χρέος του και του λένε πως το πλήρωσε ο πατέρας του, το ίδιο ισχύει και στον κάθε αμαρτωλό μετανοούντα. **Τα έχει πληρώσει όλα ο Χριστός. Το μόνο που θέλει είναι η ομολογία και τα δάκρυά του και ο πόθος του για την νέα ζωή.** Όλα τα άλλα τα ρυθμίζει ο Κύριος.

Στην ζωή αυτή και με την ανθρώπινη φύση που κουβαλά ο άνθρωπος ποτέ του δεν θα

μπορέσει να γίνει τέλειος. Πάντα θα βλέπει την αδυναμία του και την πτώση του. Ο σκοπός της πνευματικής ζωής δεν είναι να μην αμαρτήσει ποτέ κανείς, αλλά **η ένωσή του με τον Θεό. Αυτό που μας ενώνει είναι ένα τρίπτυχο, η μετάνοια, το θέλημα του Θεού και η συνεχής Θεία Κοινωνία**. Δεν ασχολούμαστε με τις αμαρτίες μας με μια αμαρτωλοφοβία και ευσεβιστική προσπάθεια για να γίνουμε καλύτεροι χριστιανοί με τις καθώς πρέπει αρετές. Ο Χριστός δεν ήρθε στην γη για να φτιάξει ένα καλοκομείο ούτε ανθρώπους με φαρισαϊκή πεποίθηση των έργων τους, αλλά να κάνει εν μετάνοια χριστιανούς που παλεύουν για την αγάπη Του, να κάνει Εκκλησία μετανοούντων και ομολογούντων το όνομά Του. **Κάθε καλό που συμβαίνει μέσα μας είναι από την χάρη του Θεού και μόνο το κακό που έχουμε είναι όλο δικό μας**. Ο χριστιανός δεν καταγίνεται με μια καταναγκαστική καθημερινή φοβία πώς να κάνει το καλό σήμερα και πώς να ξεφύγει από τον πειρασμό και την αμαρτία. Δεν υπάρχει χειρότερο εσωτερικό κάτεργο από αυτήν την έγνοια και τον φόβο και την προσπάθεια. Όχι, η καθημερινή του χαρά της ζωής είναι **πώς να αγαπά πότε περισσότερο τον Θεό**. Εξασκεί την αδιάλειπτη προσευχή, μελετά, κοινωνεί συνεχώς και **όλη αυτή η γλυκιά αγάπη με τον Θεό φέρει την απομάκρυνση από τον πειρασμό και την απόρριψη της αμαρτίας**. **Η αγάπη του Θεού και η παρουσία του Αγίου Πνεύματος φέρνουν τους καρπούς Του, τις αρετές, και γίνεται καρδιά Θεού και πλήρης αρετών**. Ο **Αββάς Ισαάκ ο Σύρος** έλεγε *“κρείσσον εν τη μνήμη των αρετών υποκλέπτειν τα πάθη ή τη αντιστάσει”*. Ο θεϊκός έρωτας είναι αυτός που μπορεί να ακυρώσει τα πάθη παρά η συνεχής ενασχόληση μ’ αυτά για να τους αντισταθεί και να τα αποβάλει. Όταν η καρδιά αγαπά τον Θεό τότε σαν τον ήλιο που καίει τα αγριόχορτα, έτσι μαραίνονται μέσα του οι αμαρτίες και τα πάθη από την παρουσία του Χριστού. Το να ασχολείται συνεχώς με τους φόβους του μη τυχόν αμαρτήσει και με τις ενοχές του επειδή αμαρτήσε του δημιουργεί μια νευρωτικότητα και μια φοβία, την **αρρωστημένη ενοχικότητα**. **Το δένδρο της αμαρτίας δεν ξεριζώνεται με τα χέρια μας αλλά μαραίνεται και πέφτει από την αγάπη μας στον Θεό**.

Με την συνεχή μετοχή του ανθρώπου στην Θεία Κοινωνία ο ίδιος ο Χριστός γίνεται η οικία του και παράλληλα και ο μεγάλος ένοικος. Κατοικεί ο Θεός μέσα του και κατοικεί ο πιστός μέσα στον Χριστό. Είναι αυτό που είπε ο ίδιος ο Κύριος, *“ό τρώγων μου την σάρκα και πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ”*. Όταν ο Κύριος ζει μέσα στον πιστό τότε γίνεται η κεφαλή του και τον κατευθύνει και τον διαφυλάγει και τον επαναφέρει στην τάξη του και τον περιθάλλει όταν είναι πεσμένος και τον ευλογεί σε κάθε βήμα της ζωής του. **Από μόνος του δεν μπορεί να κάνει τίποτα**. Μόνιμα βλέπει τον έτερο νόμο να τον παρασύρει και να τον

σπρώχνει στην αμαρτία. Πώς μόνος του να γλυτώσει από τον παρασυρμό και την πτώση; **Με την συνεχή μετοχή του στο Μυστήριο το οστράκινο σκεύος του μέρα την ημέρα αναπλάθεται από την μείξη και την ανάκραση με το σώμα του Χριστού και φτάνει στην απάθεια**. Γίνεται νους Χριστού και σώμα Χριστού και καρδιά Χριστού... και η Ζωή Του γίνεται ζωή του. Είναι **ο μόνος δρόμος λύτρωσης από την αμαρτία**. Δεν αρκεί που εξομολογείται κανείς και έχει τον γέροντα του να τον κατευθύνει. Όλο αυτό μπορεί να γίνει μια μεγάλη απάτη και μια αρρωστημένη προσκόλληση προσώπων και μια επανάπαυση ψυχολογική των ανασφαλειών. Η συνεχής Θεία Κοινωνία είναι αυτή που εξαγιάζει όλο τον αγώνα και ασφαλίζει όλα τα άλλα Μυστήρια. Μεγάλη είναι η αλήθεια αυτή που την βλέπουμε να αποτυπώνεται στα γραπτά του **Αγ. Ιωάννου του Χρυσοστόμου** και του **Αγ. Νικολάου Καβάσιλα**. Ο πιστός που θα μάθει να ζει συνεχώς στο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας έχει βρει την ζωή την αληθινή. Εμείς σαν άνθρωποι δεν σώζουμε τον διπλανό μας με τα λόγια μας και τους γεροντισμούς μας, αλλά **Χριστός, που κατοικεί μέσα μας, σώζει, 'και τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας'**.

Και ένας πνευματικός που θα μάθει το ποίμνιό του να κοινωνεί κάθε Κυριακή **με φόβο Θεού και πόθο Θεού**, αυτός έκανε το παν. Αυτό είναι η Εκκλησία, το Σώμα του Χριστού με τα μέλη Του, τους πιστούς, που κάθε Κυριακή εγκεντρίζονται στην Άμπελο, τον Χριστό, με την Θεία Κοινωνία και ζουν εν Χριστώ. Η Θεία Λειτουργία δεν είναι μια σύναξη μόνο προσευχομένων ανθρώπων, αλλά κυρίως μια σύναξη των μελών του Σώματος του Χριστού που μέσα τους τρέχει το Αίμα του Χριστού και ζουν και τρέφονται στο ίδιο Σώμα του Χριστού. **"Θεού το Σώμα και θεοί με και τρέφει"**. Ένα Σώμα είναι όλοι οι πιστοί κοινωνούντες της θεανθρώπινης φύσεώς Του.

Ο Θεός κτίζει τις αρετές στην ύπαρξή μας όταν μέσα μας κατοικεί ο Χριστός. **Εμείς το μόνο που δίνουμε είναι η άσκησή μας, ο πόθος, η μετάνοια και η συνεχής Θεία Κοινωνία**. Αδιαφορούμε για την αμαρτία που στέκεται προκλητικά δίπλα μας. Ο στόχος μας στην πνευματική ζωή δεν είναι η μόνιμη έγνοια και ο φόβος της αμαρτίας, αλλά **η αγάπη του Θεού και η συνεχής κοινωνία μαζί Του**. Όποτε πέφτουμε μετανοούμε και τα αφήνουμε πίσω μας και συνεχίζουμε τον δρόμο μας, διότι ένας είναι ο στόχος, **"το βραβείο της άνω κλήσεως"**. **"ἔν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω**

ἐπιλανθανόμενος τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος κατὰ σκοπὸν διώκω ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ". Μέσα στον νου και στην καρδιά δουλεύει η προσευχή και η αγάπη του Χριστού.

Η ενοχικότητα

Μπροστά μας στέκονται δύο καταστάσεις της καρδιάς μας, ενοχή και ενοχικότητα. Ο άνθρωπος μετά την αμαρτία τραντάζεται από την ενοχή κι από την λύπη των λαθών του και αυτό τον οδηγεί στην μετάνοια και στην λύτρωση. **Η ενοχικότητα όμως και οι τύψεις είναι ένα σύμπτωμα εγωιστικό και έργο διαβόλου**. Μ' αυτό οχυρώνεται σκληρά πίσω από μια ωραιοπαθή αθλιότητα, σε μια μιζέρια του εαυτού του που μόνιμα κλαίγεται με φόβους για τον Θεό και απομονώνεται. Τρομάζει και διστάζει να σκύψει και να δει βαθιά την άβυσσο του εαυτού του, να αποδεχτεί την αμαρτία του. **Δεν μπορεί να δεχτεί ότι μπορεί να έχει κάνει λάθος, κι αν το δεχτεί θέλει αυτοτιμωρητικά να απαλλαγεί και να αυτοδικαιωθεί**. Μπροστά του είναι στημένο το είδωλο του εαυτού του που λατρεύει. Έτσι απομονώνεται κι από τον Θεό που Τον βλέπει ενοχικά και που πρόκειται να τον τιμωρήσει. **Ποτέ του δεν γνώρισε τι σημαίνει αγάπη του Θεού. Πρέπει να έχει ταπείνωση κανείς για να την γνωρίσει**. Και στους ταπεινούς δίνεται χάρη. Έτσι ζει σε μια παράκρουση ψυχική που τον οδηγεί στην κατάθλιψη και στην ψυχική απορρύθμιση. Είναι βέβαιο ότι κινείται με εγωισμό και ποτέ δεν μπορεί να χαρεί την χαρά της λύτρωσης που δίνει ο Θεός στους ταπεινούς.

Μόνιμα στο χώρο των χριστιανών βλέπει κανείς το **εγωιστικό σύμπτωμα της ενοχικότητας** να εμφανίζεται. Ρώτησε κάποιος πνευματικός ένα ανδρόγυνο γιατί δεν κοινωνήσαν την Κυριακή και πήρε την απάντηση ότι τιμώρησαν τον εαυτό τους επειδή ήταν μαλωμένοι. Εν πρώτοις αυτό φαίνεται σαν ευλάβεια και σεβασμό στο Ιερό Μυστήριο. Όμως πίσω απ' αυτό βλέπει κανείς έναν τεράστιο εγωισμό να φυτρώνει εξ αριστερών με κύριο στόχο την απομόνωση από την πηγή της ζωής, που είναι η Θεία Κοινωνία. Με μια φαινομενική ευλάβεια, την εγωιστική ψευτοευλάβεια, απομακρύνονται από τον Θεό και δεν αναγεννιούνται και ούτε αναβαπτίζονται στην χάρη του Θεού, αλλά πνίγονται στην εγωιστική τους αθλιότητα. Ο πνευματικός τους αποκάλυψε την παγίδα του διαβόλου που ζούσαν με το προκάλυμμα της ευλάβειας. Και αν μάλωσαν σαν ανδρόγυνο είναι μια πράξη συμβαίνουσα και πρέπει να την αποδεχτούν. Ο Θεός δεν τους μετρά από το λάθος, αλλά **από την μετάνοιά τους. Θα μπορούσαν να συγχωρεθούν και με αγάπη να προσέλθουν στο μυστήριο.** Έπειτα τιμώρησαν τον εαυτό τους χωρίς να έχουν το δικαίωμα. Έπρεπε να ρωτήσουν τον πνευματικό τους. Προτίμησαν να κοιμηθούν χώρια χωρίς να μιλιούνται με μια κακία ο ένας στον άλλον. Το τραγικότερο ήταν που ξημέρωνε Κυριακή και **δεν είχαν την δύναμη να ταπεινωθεί κανένας από τους δύο, για να υπάρξει συγχώρηση.** Έτσι με την **“ευλάβειά” τους αυτή συγκάλυπταν τον εγωισμό τους και την αδυναμία τους για συγχώρηση.**

Ομοίως και κάποιος άλλος έλεγε πως δεν κοινωνήσε επειδή έφαγε αρτυμένο φαγητό την Παρασκευή. Και τον ρώτησε ο Ιερέας γιατί προτίμησε να φύγει από την Θεία Κοινωνία και δεν έσκυψε ταπεινά να κλάψει και να μετανοήσει γι' αυτήν την πνευματική του νωχέλεια. **Θα ήταν σωτήρια η εν δάκρυσι μετάνοιά του, διότι θα πρόσεχε για κάθε άλλη φορά. Τώρα που αυτοτιμωρήθηκε με τον πιο εγωιστικό τρόπο θα μάθει πολύ εύκολα να το κάνει μόνιμα και να έχει ήσυχη την συνείδησή του τιμωρώντας τον εαυτό του.** Όμως δεν λογάριασε ποτέ την μεγάλη του αμαρτία που επιτέλεσε, την ψευτοευλάβειά του και την περιφρόνηση της Θυσίας του Χριστού που τελείται κάθε Κυριακή και καλούνται πάντες με φόβο Θεού και πόθο Θεού να κοινωνήσουν. **Αν είχε πόθο κοινωνίας του Θεού θα έκανε τον παν για να μην έμενε έξω του Νυμφώνος την Κυριακή εκείνη.** Και πόσο εγωιστικά φέρθηκε;

Παρόμοια ήταν και η περίπτωση μια ψυχής που επί πολλά έτη απείχε από τα Άγια Μυστήρια για τις εκτρώσεις που είχε κάνει. Ζούσε την παγίδα της ενοχικότητας και της απελπισίας και του φόβου για να ανταμώσει τον Θεό της αγάπης. Ένιωθε ανάξια να πλησιάσει στα Άγια Μυστήρια. Και εδώ ο πνευματικός έπρεπε να την ελευθερώσει και να την οδηγήσει στον Πατέρα Θεό και στην αγκάλη της αγάπης Του. Δεν έπρεπε να καταπιαστεί με τις νομικίστικες ερωτήσεις του τύπου, πόσα χρόνια πέρασαν και

πόσες έγιναν και γιατί έγιναν και να κάνει μορφασμούς και να την μαλώνει ή και να τις επιβάλλει κανόνα αποχής από την Θεία Κοινωνία με έναν σκληρό και ανελέητο τρόπο. **Ο αποτροπιασμός και η σκληρή κρίση ενώπιον του μετανοούντος αμαρτωλού φέρουν χειρότερη την ψυχική διάλυσή του και την απελπισία .** Όλα αυτά επιδεινώνουν την ενοχικότητα και ποτέ του ο μετανοών δεν θα γνωρίσει τι σημαίνει να σ' αγαπά ο Θεός και να σε συγχωρεί χωρίς αντάλλαγμα. Δεν υπάρχει αμαρτία που να μην την συγχωρεί ο Χριστός . Μα γι' αυτό ανέβηκε στον Σταυρό. Και το αίμα Του μας καθαρίζει από κάθε αμαρτία.

Η έννοια του φόβου του Θεού

Ο φόβος Θεού είναι ένα βίωμα της καρδιάς του ανθρώπου που αγαπά τον Θεό. Είναι η απαραίτητη εσωτερική αίσθηση και το ένδυμα που φορά για να προσευχηθεί και για να πλησιάσει στην Θεία κοινωνία. Όμως όταν λέμε φόβος Θεού δεν εννοούμε τον ψυχολογική κατάσταση του παιδιού που τρέμει και φοβάται περιμένοντας από στιγμή σε στιγμή να φάει το ξύλο, επειδή έκαμε μια ζημιά. Η πνευματική και πατερική διάσταση του όρου σημαίνει μόνο την **μετάνοια και την συναίσθηση της αμαρτωλότητας**. Είναι η βαθειά ταπείνωση και η **αίσθηση της ελαχιστότητας μπροστά στο Θείο**. Ο φόβος αυτός ενέχει μεν την διάσταση της φυγής από τον Θεό για την αμαρτωλότητα, αλλά εμπεριέχει και τον βαθύ πόθο για να πλησιάσει με πόθο τον Θεό. Από την μια μεριά σπρώχνεται να φύγει και από την άλλη θέλγεται να πλησιάσει. Είναι σαν τον απ. Πέτρο που, ενώ θελγόταν να ανταμώσει τον Κύριο, όταν μπήκε στο πλοιάριό του ένωσε φόβο Θεού και του είπε *“Έξελθε άπ' έμοϋ, ότι άνήρ άμαρτωλός είμι, Κύριε·”*.

Την διάσταση αυτή του φόβου την περιγράφει άριστα ο **Ιερός Χρυσόστομος** σε μια ευχή του πριν από την Θεία κοινωνία. *“Κύριε ό Θεός μου, οίδα, ότι οϋκ είμι άξιος οϋδὲ ίκανός, ίνα μου ύπό τήν στέγην εισέλθης τοϋ οίκου τής ψυχής, διότι όλη έρημος και καταπεσοϋσά έστι, και οϋκ έχεις παρ' έμοι τόπον άξιον τοϋ κλϊναι τήν κεφαλήν. Άλλ' ως έξ ύψους δι' ήμᾶς έταπείνωσας σεαυτόν, συμμετρίασον και νϋν τή*

ταπεινώσει μου. ... Οὐ γὰρ ὡς καταφρονῶν προσέρχομαί σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ἀλλ' ὡς θαρρῶν τῇ ἀφάτῳ σου ἀγαθότητι, καὶ ἵνα μὴ, ἐπὶ πολὺ ἀφιστάμενος τῆς κοινωνίας σου, θηριάλωτος ὑπὸ τοῦ νοητοῦ λύκου γένωμαι...". Ἐνα δε ἄλλο τροπᾶριο περιγράφει πολὺ έντονα την διάσταση του **πόθου για ένωση με τον Θεό που φτάνει να καταργεί τον φόβο και την φυγή, και με την μετάνοια και το έλεος του Θεού τρέχει ένθεος προς την Θεία Κοινωνία**. "Ἐθελξας πόθῳ με, Χριστέ, καὶ ἡλλοίωσας τῷ θείῳ σου ἔρωτι· ἀλλὰ κατάφλεξον πυρὶ ἀύλῳ τὰς ἀμαρτίας μου, καὶ ἐμπλησθῆναι τῆς ἐν σοὶ τρυφῆς καταξίωσον, ἵνα τὰς δύο σκιρτῶν μεγαλύνῳ, Ἀγαθέ, παρουσίας σου". Στην εκκλησιαστική πατερική σκέψη ο φόβος του Θεού παίρνει την διάσταση του θείου έρωτος όπου ο πιστός τρέχει μέσα από τα συντρίμια του εαυτού του και με τα δάκρυά του παλεύει να ανυψωθεί από την γη και να ανταμώσει τον Θεό της αγάπης του. Είναι μια πάλη της καρδιάς που δεν τρομάζει μπροστά στις αμαρτίες της και ούτε απορρίπτει τον εαυτό της με απελπισία, αλλά με δάκρυα μετανοεί και με πόθο πλησιάζει τον Κύριο. Είναι μια υγιής ψυχική διεργασία και αγία ταπείνωση. Μέσα από τις κοπριές των αμαρτιών του φυτρώνουν λουλούδια θείου έρωτος. Η πόρνη που άλειψε με μύρο τα πόδια του Χριστού γίνεται το παράδειγμα μετανοίας και Θείου έρωτος. Ο άγιος **Συμεών ο Νέος Θεολόγος** στην ευχή του για την Θεία μετάληψη διαγράφει πολὺ λυρικά την πορεία αυτή του φόβου που **από τα δάκρυα της μετανοίας οδηγείται στην αγάπη του Χριστού**. Ο ίδιος ο Χριστός είπε για την πόρνη ότι "Ἀγάπησε πολὺ διότι της συγχωρέθηκαν πολλά". **Ἐνα μετανοημένος χριστιανός πεσμένος στο έλεος του Θεού αγαπά πότερο, παρά ένας ζούφιος χριστιανός που δεν γεύτηκε την πίκρα της αμαρτίας και την χαρά της μετανοίας και θαρρετά νομίζει πως είναι άγιος**.

Ο λόγος κινεί την πίστη

Η Παλαιά Διαθήκη κρατούσε τους Ισραηλίτες σε μια ενοχικότητα και έναν φόβο τιμωρίας. Έτσι έμειναν καθαροί από τις επιμειξίες με τους άλλους λαούς, διότι μόνιμα κραδαινόταν η τιμωρητική ράβδος πάνω από τα κεφάλια τους και συνεχώς η σχέση τους με τον Θεό ήταν μια καταναγκαστική καθημερινή εξόφληση λογαριασμών με θυσίες και καθαρμούς. Ήταν **σχέση χρέους και όχι αγάπης και πίστεως στον Θεό**. Το ίδιο συμβαίνει και στην **εποχή της Χάριτος**, όπου πολλοί χριστιανοί κινούνται απέναντι στον Θεό με ενοχικότητα και με φοβία, και έχουν στον νου τους πλασμένο τον Θεό ως Θεό της τιμωρίας. Ίσως και να βολεύει το σχήμα αυτό γιατί **δεν πρόκειται ποτέ να ασχοληθούν πιο βαθιά με τον Θεό**. Ίσως και το σχήμα και το κλίμα αυτό να το καλλιεργούν οι ιερείς, που τους χριστιανούς τους κανονίζουν μόνιμα με τους κανόνες και του στήνουν μπροστά στο φόβο των κανονιών και της αποχής από την Θεία Κοινωνία. Δυστυχώς ποιος σήμερα από τους πνευματικούς προσπαθεί να δώσει την όμορφη αυτή πίστη ότι ο Θεός είναι ο ποιμένας του και τον αγαπά πολύ. Μόνιμα επικρέμονται τα πρέπει και οι τιμωρίες. Όλοι θέλουμε τον διπλανό μας να είναι και να γίνει τέλειος και τον φορτώνουμε με κανόνες και ηθικισμούς και με ευσεβισμούς και με δυσβάστακτα φορτία θρησκευτικών πράξεων, νομίζοντας πως έτσι θα γίνει καλύτερος πιστός. Αυτό είναι ο άκρατος **ευσεβισμός** που στερεί από τον άνθρωπο την αληθινή ελευθερία και την αληθινή αγάπη με τον Θεό.

Η πίστη δεν είναι καρπός μιας καταναγκαστικής σχέσης και προληπτικής θρησκευτικότητας και ενός ηθικισμού, αλλά καρπός του λόγου του Θεού. Ο λόγος του Θεού, όταν ρέει πλούσια στις καρδιές των ανθρώπων, κινεί την πίστη και την αγάπη μέσα τους. Έτσι το λέγει ο απ. Παύλος, πώς μπορεί να πιστέψει κανείς αν δεν ακούσει και πώς να ακούσει, αν δεν υπάρξει ο κήρυκας. Και είναι ευλογημένοι και ωραίοι ο πόδες των ευαγγελιζομένων την ειρήνη και τα αγαθά του Θεού. Με την καρδιά του πιστεύει ο άνθρωπος, αλλά με το στόμα του ομολογεί. Ο λόγος του Θεού φέρνει την ουράνια αλλοίωση παράλληλα με την όλη άσκηση και δουλαγωγία της σάρκας.

Ερχόμενος ο Κύριος επί της γης κατήργησε την νομικίστικη ηθική και σχέση του ανθρώπου με τον Θεό και έπηξε την Εκκλησία Του, που είναι μια οικογένεια μεγάλη και που τα μέλη της συνδέονται μεταξύ τους και με τον Πατέρα τους με την οικειότητα και την χαρά των παιδιών Του. Κατάργησε τον νόμο που

κανονίζει τις σχέσεις και τα πρέπει σε μια **κοινωνία αγάπης και έδωκε τον νόμο της ελευθερίας.**

Τα παιδιά του Θεού δεν ζουν κάτω από μια ενοχικότητα και έναν φόβο προς τον πατέρα τους, αλλά όπως οικεία τον αγαπούν έτσι και απλά του ζητούν την συγχώρηση για κάθε τους πτώση και λάθος. Και βρίσκουν το έλεος διότι γεύτηκαν και γεύονται την αγάπη του Θεού, καθώς πρώτος Αυτός μας αγάπησε. “*Ημεῖς ἀγαπῶμεν αὐτόν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς*”.

Επίλογος

Η αγάπη βγάζει έξω τον φόβο. Αυτός που αγαπά δεν αφήνει την λύπη των αμαρτιών του να τον κρατά σε μια ενοχικότητα και να τον απελπίζει. Ζει την μετάνοιά του την καθημερινή. Πεθαίνει από το δηλητήριο της αμαρτίας αλλά ανασταίνεται με την μετάνοιά του. Η αγάπη του Θεού τον συνέχει και του δίνει την χαρά της λύτρωσης. Η σχέση του είναι σχέση παιδιού με πατέρα. Το Αίμα του Ιησού Χριστού τον καθαρίζει από κάθε αμαρτία. Μπροστά του στέκονται τα πρόσωπα του ληστή και του Πέτρου και της πόρνης που με την μετάνοιά τους κέρδισαν τον Παράδεισο. Εκεί ζωγραφίζεται η μεγάλη αγάπη του Θεού που ήρθε να σώσει τους αμαρτωλούς και να τους οδηγήσει στην ουράνια πολιτεία.

Πόσο μεγάλο γεγονός είναι να μάθουμε αυτήν την μεγάλη αγάπη του Θεού και πόσο μεγάλο είναι **να μάθουμε ταπεινά να μετανοούμε...** Κι αν η αμαρτία είναι ένα καθημερινό γεγονός της πορείας μας, επομένως η αγάπη του Θεού που είναι ένα μόνιμο έργο Του πρέπει να ανταμώνει με την **συνεχή μετάνοια του ανθρώπου.**

Και τότε έρχεται **η χαρά η αληθινή** και συνεχής.

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ: *“Θερμές ευχαριστίες στον συγγραφέα του κειμένου, αρχ. Σεβαστιανό, Αρχιερατικό Επίτροπο Αμυνταίου, που μας έδωσε την ευλογία για την δημοσίευσή του”.*